

Raadsvoorstel: Z/24/775286/D-946472
Onderwerp: Ondernemersfonds Gorinchem

Datum: 20 november 2024
Portefeuillehouder: Attie Mager
I&O: 4 december 2024
B&A / Raadsvergadering: 17 december 2024
Opsteller: Krol, Marloes
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja/Nee

Onderwerp:
Ondernemersfonds Gorinchem
Voorstel:
Wij stellen u voor: 1. In te stemmen met het verzoek van ondernemersvereniging IKG tot oprichting van een ondernemersfonds in Gorinchem per 1 januari 2025 2. Voor de financiering van het ondernemersfonds een opslag op het OZB-tarief voor niet-woningen van € 80 per € 100.000,- WOZ-waarde in te voeren per 1 januari 2025 3. Hiervoor de Eerste wijziging Verordening Onroerende-Zaakbelastingen 2025 vast te stellen 4. Na de oprichting van het ondernemersfonds en het door het college sluiten van een overeenkomst met het ondernemersfonds een begrotingssubsidie 2025 aan het ondernemersfonds beschikbaar te stellen ter grootte van de opbrengst 2025 van de opslag op het OZB-tarief na vermindering van de gemeentelijke kosten in 2025 5. De financiële consequenties budgettair neutraal te verwerken in een maandwijziging van de begroting 6. Het college de opdracht te geven om de werking van het ondernemersfonds in 2029 in samenspraak met het op te richten ondernemersfonds te evalueren
Aanleiding:
Op initiatief van ondernemersvereniging IKG en met steun van Security 5 is een onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van een ondernemersfonds in Gorinchem. Een ondernemersfonds is een fonds voor en door ondernemers om gezamenlijke activiteiten te bekostigen, zowel gemeentebreed als op bedrijventerreinen, in winkelgebieden en in stadscentra. De middelen uit het fonds zijn vrij besteedbaar en alle ondernemers dragen bij via een verplichte heffing via de onroerende zaakbelasting (OZB) over niet-woningen. Ondernemers en maatschappelijke partijen hebben, bijgestaan door adviesbureau Blaauwberg, de bedrijvenambassadeur van de Provincie Zuid-Holland en economische zaken van de gemeente, nagedacht over een passende fondsvorm voor Gorinchem. Het ondernemersfonds heeft als doel de lokale economische structuur en het vestigingsklimaat te bevorderen en de regionale positie van ondernemers en maatschappelijke partijen te versterken. Op basis van gesprekken en ervaringen op andere plekken in het land is geadviseerd te kiezen voor een Gorinchems fonds met 3 trekkingsgebieden: de buitenstad, de binnenstad en sport. Dit stelt de ondernemers en maatschappelijke partners in staat om de opgaven, die veelal gebieds- en terreinoverstijgend zijn, adequaat op te pakken. Binnen een trekkingsgebied maken de ondernemers en maatschappelijke partners samen aanspraak op de ingebrachte projectgelden. De middelen komen tot stand door een opslag op het OZB-tarief voor niet-woningen. Bij een opslag van € 80 per € 100.000,- WOZ-waarde betekent dit in de meest actuele situatie € 825.030,-. Het ondernemersfonds krijgt vervolgens via een begrotingssubsidie uitgekeerd: de opbrengst van de opslag op het OZB-tarief voor het ondernemersfonds, verminderd met de door de gemeente te maken kosten voor het ondernemersfonds en de kosten van de opslag op het OZB-tarief voor het gemeentelijk vastgoed. Per trekkingsgebied is sprake van de volgende verdeling: een breed buitenstadbudget van 83,5%, een aandeel binnenstad van 14,6% en

een sportfonds van 1,9%.

Beoogd effect:

Het versterken van de lokale economische structuur, het vestigingsklimaat voor ondernemers en de regionale positie via de oprichting van een ondernemersfonds in Gorinchem. Hiermee geven we invulling aan de wens van ondernemers, zoals deze in de afgelopen tijd door IKG in beeld is gebracht.

Argumenten:

1.1 Ondernemers en maatschappelijke partijen wensen een ondernemersfonds

Op initiatief en onder aanvoering van de IKG hebben ondernemers en maatschappelijke partijen stilgestaan bij de voor- en nadelen van een ondernemersfonds en geconcludeerd dat de oprichting van een ondernemersfonds grote kansen biedt voor de economische en maatschappelijke ontwikkeling van Gorinchem. Gelet op het feit dat er veel gemeentebrede opgaven zijn, sluit een ondernemersfonds gevoed door een gemeentebrede opslag op het OZB-tarief niet-woningen het beste aan op de opgaven. Het instellen van een Ondernemersfonds bevordert het vertrouwen van de ondernemers in de gemeente. De gemeente werkt immers mee aan het fonds, waar zij gebruik van kunnen maken. Bovendien creëert deze keuze meer draagvlak en zorgt het voor betrokkenheid van ondernemers bij lokale initiatieven binnen de gemeente Gorinchem

1.2 Een ondernemersfonds heeft in andere steden geleid tot een hogere organisatiegraad van en betere contacten tussen sectoren en is in lijn met uw motie "Verenig ook de buitenstad".

In de Drechtsteden zijn veel fondsen. Denk aan Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam en Zwijndrecht. Denk verder aan steden als Utrecht en Leiden. Stadsbrede ondernemersfondsen hebben geleid tot een versterking van de civil society. De organisatiegraad en betrokkenheid op deze plekken is sterk verbeterd en de verbindingen tussen bedrijfsleven, cultuur, onderwijs en sport zijn sterker geworden. Bovendien hebben deze fondsen voor veel projecten als (private) cofinanciering gediend.

1.3 Het ondernemersfonds borgt bestaande voorzieningen

Bestaande initiatieven en activiteiten in Gorinchem bieden de basis voor het ondernemersfonds. Het verschil is echter dat het ondernemersfonds een structurele basisfinanciering kan vormen voor veel activiteiten in Gorinchem. Doordat iedere niet-woning meebetaalt, worden zogenaamde "freeriders", die nu niet meebetalen maar wel meeprofiten, uitgesloten. Voorbeelden van activiteiten waarvoor het ondernemersfonds voor de basisfinanciering kan zorgen zijn: beveiliging op bedrijventerreinen dmv Security5, activiteiten gericht op ondernemerschap en ondernemersklimaat en activiteiten gericht op innovatie en onderwijs van i_lab.

2.1 Het gekozen tarief sluit aan bij de verwachte uitgaven op de thematische ambities in Gorinchem en op ervaringsgegevens van andere gemeentebrede fondsen in Nederland

In het haalbaarheidsonderzoek naar een ondernemersfonds voor Gorinchem is een inschatting gemaakt van de verwachte uitgaven aan de hand van thematische ambities in Gorinchem. Denk daarbij aan: duurzaamheidsinitiatieven, veiligheid of het tegengaan van ondermijning, uitgaven in de bedrijfsomgeving, mobiliteit en last mile oplossingen, onderwijs-/ arbeidsmarkt-/ ondernemerschapsinitiatieven, marketing, maatschappelijk verantwoord ondernemen en organisatie/samenwerking. De meeste recente startende fondsen komen uit op een opslag op het OZB-tarief van tussen de €60 en €90 euro per €100.000,- WOZ-waarde.

2.2 Dubbele lasten voor het BIZ-winkelgebied worden voorkomen

Omdat het winkelgebied in de binnenstad al een BIZ heeft, is afgesproken dat deze BIZ voor dit gebied leidend is. De BIZ wordt dus niet aangepast met dit voorstel. Dubbele lasten van ondernemers in het BIZ-gebied wordt tegengegaan. In het BIZ-gebied vindt er een terugstorting plaats van de opslag op het

OZB-tarief ten behoeve van het ondernemersfonds. De terugstorting dient georganiseerd te worden door de stichting die het ondernemersfonds gaat beheren, want er is immers geen mogelijkheid voor de gemeente om deze niet-woningen uit te sluiten van de opslag op het OZB-tarief. Dit wordt opgenomen in de convenantafspraken tussen de gemeente en het nog op te richten ondernemersfonds.

3.1 De verordening vormt de basis voor het heffen van de opslag op het OZB-tarief

Met de voorgestelde wijziging van de Verordening Onroerende-Zaakbelastingen 2025 is het mogelijk de opslag van het OZB-tarief voor het ondernemersfonds te heffen.

4.1 Nadat de overeenkomst is gesloten, is er voldoende zekerheid en duidelijkheid voor het verstrekken van een begrotingssubsidie

Zodra is ingestemd met de oprichting van het ondernemersfonds is er voor de ondernemers en maatschappelijke instellingen zekerheid over de komst van een fonds. Zij staan in de startblokken om direct en zo snel mogelijk na het raadsbesluit tot oprichting van een stichting over te gaan. De gemeente kan vervolgens met deze stichting een overeenkomst aangaan. Als het ondernemersfonds is opgericht en er is met het ondernemersfonds een overeenkomst gesloten, kan tot een begrotingssubsidie worden overgegaan.

4.2 Alle kosten die de gemeente maakt voor het ondernemersfonds zijn gedekt

De kosten die de gemeente maakt voor het ondernemersfonds, worden in mindering gebracht op de opbrengst van de opslag op het OZB-tarief dat als begrotingssubsidie beschikbaar wordt gesteld. Een ondernemersfonds bevordert collectieve initiatieven. Doordat ondernemend Gorinchem met het fonds in staat is tot meer initiatieven, draagvlak en organisatie te komen, zal er ook een groter beroep worden gedaan op economische zaken om initiatieven te ondersteunen en te faciliteren. Naast extra druk op capaciteit is er sprake van extra administratieve lasten in verband met de inning en verrekening.

4.3 In het opstartjaar leidt de opslag op het OZB-tarief voor het gemeentelijk vastgoed niet tot extra lasten

De gemeente ziet 2025 als een opstartjaar voor het fonds. In de begroting 2025 is geen rekening gehouden met de opslag op het OZB-tarief voor het gemeentelijk vastgoed. De opbrengst 2025 van deze opslag voor het gemeentelijk vastgoed wordt niet doorbetaald aan het ondernemersfonds. Hiermee verloopt 2025 budgettair neutraal voor de gemeente.

5.1 Met een maandwijziging wordt de uitwerking van dit voorstel verwerkt in de begroting

De uitwerking van dit voorstel dient uiteindelijk in de begroting te worden verwerkt. De uitwerking kan budgettair neutraal worden opgenomen in een maandwijziging.

6.1 Het fonds heeft een looptijd tot en met 2029. Zekerheid dat het fonds de komende vijf jaar wordt gevoed, is essentieel

Jaarlijks dient de stichting die het ondernemersfonds gaat beheren een jaarverslag in bij de gemeente. In het vierde kwartaal van het vierde jaar zal een uitgebreide evaluatie starten. Met het kiezen van een periode van vijf jaar hebben de ondernemers en maatschappelijke organisaties voldoende zekerheid over middelen. Er is dan voldoende tijd om het fonds op te richten, activiteiten te (door)starten en resultaten te boeken. Dat is ook een logisch moment voor het fonds om terug te kijken op de geboekte resultaten, na te gaan of voortzetting wenselijk is en of er wijzigingen gewenst zijn wat betreft de tarifiering enerzijds en de uitvoeringsafspraken met de gemeente anderzijds. Mocht daar aanleiding toe zijn dan kan de evaluatie ook eerder plaatsvinden en is het logisch deze evaluatie te koppelen aan de jaarlijkse behandeling van de belastingverordening.

Risico's:

1.1 *Er is een maatschappelijk risico als er onvoldoende draagvlak is voor het ondernemersfonds onder belanghebbenden*

Dit risico is ondervangen doordat het draagvlak zo breed mogelijk is gepeild. De IKG en Security 5 hebben zo breed mogelijk zowel ondernemers als maatschappelijke organisaties binnen Gorinchem geïnformeerd en betrokken bij het haalbaarheidsonderzoek naar een ondernemersfonds. Er zullen altijd stakeholders zijn die zich niet geïnformeerd of betrokken voelen dan wel minder positief zijn. Het haalbaarheidsonderzoek heeft echter aangetoond dat er voldoende potentie en draagvlak is voor een ondernemersfonds in Gorinchem.

2.1 *De gemeente heeft met een aantal culturele en maatschappelijke instellingen een subsidierelatie*

Het ondernemersfonds laat alle niet-woningen participeren, waaronder ook culturele en maatschappelijke instellingen. Deze kunnen een subsidierelatie met de gemeente hebben. Het ondernemersfonds zal tot een geringe verhoging van hun lasten leiden.

5.1 *De opslag op de OZB niet-woningen leidt ook tot stijging van de lasten van gemeentelijk vastgoed*

Het vastgoed van de gemeente wordt ook aangeslagen onder de OZB niet-woningen. Dit risico is echter in 2025 gedekt door de subsidie lager vast te stellen dan de totale opbrengst van de extra opslag.

Financiën:

Het ondernemersfonds zal worden gefinancierd uit extra inkomsten uit de OZB voor niet-woningen. Deze extra inkomsten, in de vorm van opslag op het OZB-tarief, zijn € 80 per € 100.000,- WOZ-waarde. Het nieuwe OZB tarief zal worden opgenomen in een eerste wijziging van de Verordening OZB. Voor de verdeling tussen eigenaar en gebruiker blijft de huidige verhouding van 55% eigenaar en 45% gebruiker gehandhaafd, wat bijdraagt aan beperkte uitvoeringskosten van het fonds. De verwachte opbrengst in de meest actuele situatie is € 825.030,-.

Voor 2025 worden de gemeentelijke kosten in mindering gebracht op de opbrengsten. De gemeentelijke kosten bestaan uit de kosten voor het aandeel gemeentelijk vastgoed in het fonds van € 61.029,- en de lasten voor extra werkzaamheden van economie en administratie van € 14.000,-. Daarnaast is sprake van inrichtingskosten die goed in te schatten zijn in het eerste kwartaal van 2025. Nadat vervolgens ook de oprichting van het ondernemersfonds een feit is en het college een overeenkomst met het ondernemersfonds heeft gesloten, wordt een begrotingssubsidie 2025 beschikbaar gesteld aan het ondernemersfonds. Voor 2025 gaat het om een budgetneutrale begrotingswijziging.

Na het opstartjaar 2025 zal de gemeente overwegen om mee te participeren in het fonds. Voor de jaren 2026 en verder moet nog worden gezien of de kosten van de opslag op het OZB-tarief kunnen worden gedekt binnen bestaande budgetten en/of door de voordelen van het trekkingsrecht op het ondernemersfonds. Als dit onvoldoende dekking oplevert, zal dit worden betrokken bij de integrale afweging voor de opstelling van de Perspectiefnota 2026.

Participatie:

Onder leiding van de IKG en met inbreng van de gemeente heeft een uitgebreid participatie plaatsgevonden. Hierbij is met ondernemers en maatschappelijke instellingen binnen de voorgestelde trekkingsgebieden gesproken. Zij zijn geïnformeerd en hebben zoveel als mogelijk inbreng kunnen leveren in de vorm en inhoud van het ondernemersfonds.

Ook zijn er vele gesprekken gevoerd in kleiner verband, diverse vastgoedeigenaren, grote bedrijven, sport, zorg, onderwijs, ondernemers uit diverse winkel- en werkgebieden, BIZ Hartje Gorcum en het binnenstadsmanagement, IKG bestuur en leden, Security5, i_lab, Gorkum Next, etc. Op diverse bestuursvergaderingen, ledenvergaderingen, in 1-op-1 afspraken, door middel van nieuwsberichten, etc. is geïnformeerd en inbreng geleverd. Het voorstel kan op steun rekenen van veel partijen. Voor een overzicht verwijzen we naar de brief van IKG

Communicatie:

De initiatiefnemers en het begeleidende adviesbureau zullen op de hoogte worden gebracht van het besluit. Initiatiefnemers zullen via hun kanalen de volgende stappen communiceren.

Duurzaamheid:

N.v.t.

Vervolgproces:

Na een positief besluit zullen er enkele stappen volgen:

1. Oprichting van de stichting die het ondernemersfonds gaat beheren.
2. Sluiten van een convenant tussen de gemeente en de stichting die het ondernemersfonds gaat beheren en daarmee de begrotingssubsidie formaliseren.
3. Faciliteren van het fonds en bijdragen aan de verdere verhoging van de organisatiegraad van ondernemers in de buitenstad.

Het streven is om de oprichting van de stichting en het tekenen van de overeenkomst uiterlijk in het eerste kwartaal van 2025 te effectueren.

Bijlagen:

D-949379 – Rapport “Samenwerking en ondernemerschap: voorstel voor een ondernemersfonds Gorinchem”

D-949381 – Samenvatting ondernemersfonds Gorinchem

D-949832 – Aanbiedingsbrief IKG

D-949835 – Eerste wijziging Verordening Onroerende-Zaakbelastingen 2025

Burgemeester en wethouders van Gorinchem,
de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. <DOCUMENT_DATE>

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. In te stemmen met het verzoek van ondernemersvereniging IKG tot oprichting van een ondernemersfonds in Gorinchem per 1 januari 2025
2. Voor de financiering van het ondernemersfonds een opslag op het OZB-tarief voor niet-woningen van € 80 per € 100.000,- WOZ-waarde in te voeren per 1 januari 2025
3. Hiervoor de Eerste wijziging Verordening Onroerende-Zaakbelastingen 2025 vast te stellen
4. Na de oprichting van het ondernemersfonds en het door het college sluiten van een overeenkomst met het ondernemersfonds een begrotingssubsidie 2025 aan het ondernemersfonds beschikbaar te stellen ter grootte van de opbrengst 2025 van de opslag op het OZB-tarief na vermindering van de gemeentelijke kosten in 2025
5. De financiële consequenties budgettair neutraal te verwerken in een maandwijziging van de begroting
6. Het college de opdracht te geven om de werking van het ondernemersfonds in 2029 in samenspraak met het op te richten ondernemersfonds te evalueren

Aldus besloten in de raadsvergadering van <DATE3>

Griffier,

Voorzitter,